

**RİTİM, HAREKET VE ŞARKI ÖĞRETİMİ TEMELLİ
MÜZİK EĞİTİMİNİN 7 - 11 YAŞ GRUBU ÇOCUK YUVASI
ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL GELİŞİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİ
(AFYONKARAHİSAR İLİ ÖRNEĞİ)**

*The Influence of Music Education with Rhythm, Action and Song
Teaching on the Social Development of the Orphanage Students between
the Age 7-11 (The Sample of Afyonkarahisar)*

Duygu SÖKEZOĞLU¹

ÖZET

Bu araştırma; ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi alan 7-11 yaş grubu çocuk yuvası öğrencilerinin sosyal gelişimlerini incelemek ve bu çocuklar üzerinde oluşan davranış değişikliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, 2008-2009 eğitim-öğretim yılı içinde, Afyonkarahisar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı Çocuk Yuvası'ndan, 7-11 yaş grubu çocukları arasından deney ve kontrol grupları için rastgele 40 öğrenci seçilmiştir. Araştırmada, Avcıoğlu tarafından hazırlanıp geliştirilen “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği”nin “Temel Beceriler, İlişkiyi Başlatma Becerileri, Grupla İş Yapma Becerileri, Kendini Kontrol Etme Becerileri, Sonuçları Kabul Etme Becerileri” başlıkları altındaki beş alt ölçeği alınarak, 40 öğrencinin her biri için müzik eğitimi öncesi ve sonrasında çocukların yuvadaki bakıcı anneleri tarafından doldurulmuştur. Uygulanan ön test aşamasından sonra deney grubu öğrencilerine üç ay boyunca ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi verilmiş, kontrol grubunu oluşturan öğrencilere müzik eğitimi verilmemiş, bu öğrenciler yuva ve okuldaki genel eğitimlerine devam etmişlerdir. Üç aylık eğitimin sonunda son testler uygulanmıştır. Elde edilen verilerin işlenmesi sonucunda; ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi alan öğrencilerin, bu müzik eğitimini almayan öğrencilere göre, sosyal yönden daha fazla geliştikleri saptanmış ve elde edilen sonuçlara dayanarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Korunmaya Muhtaç Çocuk, Sosyal Gelişim.

¹ Öğr.Grv.Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü Piyano Anasanat Dalı, Afyonkarahisar, duygusokez@yahoo.co.uk

ABSTRACT

This research aims to study the social development of the orphanage students between the ages 7-11 who have taken music education with using rhythm, actions and song teaching. The basis of this research was orphanages that were under the control of Premiership Social Services in Afyonkarahisar, 40 students who were under protection between the ages 7-11 were randomly selected in the academic semester 2008-2009 and these students were divided in two as experiment and control groups. Sub-tests as: “Basic Skills, Skills to Start the Relationship, Work in Groups, Self-control and Accept the Consequences” were taken from “The Measurement of Social Skill Evaluation” which was prepared and developed by Avcioğlu. They were filled out by the caretakers of the 40 students before and after the music education. Following the pre-test stage music lessons, which were based on rhythm, actions and song teaching, were given to the experiment group in three months. Music education were not given to the students of the control group. At the end of this three months education, final tests were completed. Processing the collected data the students who had taken music education based on rhythm, action and song teaching for three months had more progress in their social abilities than the students who had not taken this music education and different suggestions were given based on these results.

Key Words: Music Education, Orphan Child, Social Development.

GİRİŞ

“Aydınlık bir toplum için, çağdaş, özgüvene sahip, yaratıcı ve sağlıklı olarak yetiştirilmiş bireylerin varlığına olan ihtiyaç bilinen bir gerçektir. Bir toplumun geleceği, yetiştireceği çocuklarına bağlı olduğuna göre, çocuğun sosyal ve kişisel gelişimini olumlu yönde etkileyecek sosyal ortamlarda bulunup büyüebilmesini sağlayacak koşulların hazırlanması gerekmektedir. Çocukları, sağlıklı ve sosyal bir ortamda büyüyen milletlerin geleceği de şüphesiz aydınlık ve refah içerisinde olacaktır” (Sökezoğlu, 2010: 9).

Geleceğin yetişkin bireyleri olacak olan çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden sağlıklı olarak yetiştirilebilmeleri için, uygun bir aile ortamında bulunmaları gerekmektedir.

“Aile, çocuk yetiştirmede ideal bir ortamı ve toplumsal bir kurumu temsil eder. Çocuğu yaşamın sorumluluklarına hazırlar ve bu konuda deneyimler kazanmasına yardımcı olur. Çocuk, ailenin vazgeçilmez bir parçasıdır ve aileyi tamamlar. Bu yüzden de çocuğun en iyi şekilde yetiştirileceği yer kendi ailesidir” (Sökezoğlu, 2010: 9).

Bir çocuğun en iyi bakılıp korunacağı yerin hiç kuşkusuz sağlıklı bir aile ortamı olmasına karşın, bu her zaman mümkün olamamaktadır. Terk, kimsesizlik, ailenin ihmal ve istismarı, sosyo-ekonomik yetersizlikler, ailenin parçalanması gibi sorunlar nedeniyle, her toplumda korunmaya muhtaç çocuk ve gençlerle karşı karşıya kalınmaktadır. Bu gibi durumlarda çocuğun bakımı ve eğitim görevleri devlete düşer (Pala, 1999: 6).

Korunmaya Muhtaç Çocuk

Bir milletin ümidi, yarınlara güvencesi olan çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal tüm ihtiyaçlarının karşılandığı yer, sağlıklı bir aile ortamıdır. Böyle bir ortamda yetişme olanağı bulamayan çocukları eğitmek ve topluma kazandırmak ise devlete düşen en önemli görevlerden biridir. Çeşitli nedenlerden dolayı ailesinden yoksun kalıp devletin bakım ve korumasına alınan bu çocuklara, “Korunmaya Muhtaç Çocuklar” denir.

“Korunmaya muhtaçlık kavramı çok geniştir. Çocuk; bedensel, ruhsal ve fikirsiz bakımdan tam olarak gelişmemiş ve hayata karşı tecrübesiz olduğundan, hukuksal bakımdan sağ ve tam doğduğu andan itibaren, reşit oluncaya kadar korunmaya muhtaçtır” (İnan, 1970; Akt: F. Özdemir, 1996: 14).

Korunmaya muhtaç çocukların bakımına ve korunmasına ilişkin esaslar, 1983 yılında yürürlüğe giren 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu’na göre düzenlenmiştir. Bu Kanun’a göre “korunmaya muhtaç çocuk”; “beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

- a) Ana veya babasız, ana babasız,
- b) Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
- c) Ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,

d) Ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu madde kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuklar” (<http://www.benimyuvam.org>, 2007) olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler: Evlat edinme, koruyucu aile, çocuk yuvaları, sevgi evleri/çocuk evleri, yetiştirme yurtları, kreş ve gündüz bakımevleri, çocuk ve gençlik merkezleri şeklinde çeşitli gruplara ayrılmaktadır.

Çocuk yuvaları; 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocukların bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimlerini, sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır (<http://www.shcek.gov.tr>, 2009).

Halen ülkemizde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı 0-12 yaş grubu çocuklara hizmet veren 150'yi aşkın "Çocuk Yuvası", "Sevgi Evi", "Çocuk Evi" işlevini sürdürmekte ve bu kurumlarda binlerce çocuğa bakılmaktadır. Bütün çocuklar gibi, çocuk yuvalarında yetişen bu çocukların da ilgi ve şefkat görme, sosyal aktiviteler içerisinde bulunma hakları vardır. Ancak genel olarak, çocuk yuvalarındaki sosyal faaliyetler gönüllü kişi ve kurumlara bırakıldığından, bu kurumlarda yetişen çocukların büyük çoğunluğu olması gereken sosyal faaliyetler içerisinde bulunamamaktadır. Bu nedenle de çocuk yuvalarında yaşayan çocukların sosyal gelişimlerinin, ailesiyle birlikte yaşayan çocuklara göre daha eksik kaldığı düşünülmektedir.

1. Sosyal Gelişim

Bir sistem olarak toplumun amacı, toplumun yaşamasını sürekli kılmaktır. Toplumun yaşamasını sürdürecektir olan en önemli unsur, etkin görevler üstlenecek olan üyelerdir. Toplumun etkin üyesi olabilmek için, insanın yaşına göre sosyal gelişimini gerçekleştirmesi gerekir (Aral ve diğerleri, 2000; Akt: Dinç, 2002: 16). Toplumsal beklentilere uyan, kazanılmış davranış yeteneği olarak tanımlanan sosyal gelişim, geniş anlamda bireyin doğumuyla başlayan bir evreyi, dar anlamda ise günlük davranış gelişimini kapsar (Yavuzer, 1999: 49).

Yapılan araştırmalar, genel olarak sosyal gelişimi; toplumsal davranışlar, duygular, tutumlar, değerler vb. bakımından bireyin yaşamı boyunca gösterdiği sürekli ve olumlu değişmelerin tümü, bireyin kendi iç dünyası ve sosyal çevresi arasında başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmesi, yaşama sevinci duyabilmesi, kendisi ile olduğu kadar diğer insanlarla da iyi ilişkiler kurabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Sökezoğlu, 2010: 30).

Çocuğun sosyalleşme sürecinin ailede başlayıp okulda devam ettiği göz önüne alındığında, eğitimin, özellikle de sanat eğitiminin, çocuğun sosyalleşmesine büyük ölçüde katkıda bulunduğu yapılan pek çok araştırmayla kanıtlanmıştır. Sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimi de çocuğun sosyal gelişimini destekleyen önemli bir boyuttur.

2. Müzik Eğitimi

Günümüz müzik eğitiminin temel amaçlarından biri, bireyleri müziğe açmak ve yöneltmek, bireyleri müzik yoluyla etkileyerek onların müziğe olan ilgilerini artırmaktır. Bu bağlamda Uçan (1997: 40; 2005: 7) müzik eğitimi: Bireyin genel ve müziksel davranışlarında, kendi müziksel yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişmeler oluşturma ve müziksel kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme süreci olarak tanımlanmaktadır.

Müzik, yaşanan toplumun bir parçası olduğu gibi, o toplumun kültürünün de bir parçasıdır. Bu nedenle, çocuklara milli duyguların, değerlerin, inançların kazandırılması, müzik eğitimi yoluyla da gerçekleştirilebilir. Ayrıca; çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerinde müzik eğitiminin etkisi bilinen bir gerçektir. Öyleyse, çocuğun gelişiminde müziğin yeri ve önemi vazgeçilemeyecek derecede önemlidir diyebiliriz.

3. Çocuk Eğitiminde Müzik Eğitiminin Yeri ve Önemi

“Her çocuk, ilk aylardan itibaren müziğe ilgi duyar. Bu ilgi, annesinin söylediği ninni ile başlar, gitgide çevreden, radyodan, televizyondan duyduğu, evde-okulda-sokakta duyup, öğrenip söylediği müziklerle beslenir” (Sun ve Seyrek, 1998: 30).

Genel olarak çocukların büyük bir çoğunluğu orta yeteneğe sahiptir. Çocukların yetenekleri doğrultusunda yapılan araştırmalar, çok yetenekli ve yeteneksiz çocukları istisna olarak kabul etmekte, bu istisnalar dışında kalan bütün çocukları az ya da çok müziğe yetenekli olarak saymaktadır.

Müziksel yetenek seviyeleri ne olursa olsun bütün çocuklar müziğe ilgi duyar. Bazı çocuklar çalgı çalmayı, bazıları şarkı söylemeyi, bazıları da dans etmeyi ya da müzik dinlemeyi daha çok severler. Öğretmenin öncelikli görevlerinden biri de çocuğu tanıyarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onun kendisini en iyi şekilde ifade edebileceği alanlara yönelmesini sağlamak, ona bu yolu açmaktır (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 207).

Müzik eğitiminin bugünkü durumuna bakıldığında, genellikle teorik bilgi aktarımı ve kulaktan şarkı öğretimi ile gerçekleştirilen müzik dersleri, öğrencinin en çok bilişsel yönünü ön plana çıkartmakta, bu da diğer davranışlarının az gelişmesine ya da hiç gelişmemesine neden olmaktadır. Müzik eğitimi kapsamında yer alması gereken işitme, çalma, müzik dinleme ve yaratıcılığı geliştirme etkinliklerine yeterince yer verilmediği düşüncesi doğrultusunda; toplumların gelişmesinde önemli bir yeri olan müzik eğitiminin sürekli değerlendirilmesi, yeni öğretme-öğrenme etkinliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yeni öğretme-öğrenme etkinlikleri; ritim, hareket, dans, oyun, doğaçlama, şarkı öğretimi gibi etkinliklerle derslere birçok çerçeveden bakabilmeli, müziği çocuğa bu yollarla öğretmeli ve sevdirmelidir (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 207).

Erken Yaşta Müzik Eğitiminde Kullanılan Yaklaşım ve Yöntemler

Kuşkusuz ki müzik, her çocuğun yaşantısına bir şekilde girmekte ve çocuğu olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemektedir. Bu etkilenmenin olumlu olabilmesi için, öğretimin niteliği oldukça önemlidir. Çocuğa sıkılmayacağı, yaptığı işten zevk almasını sağlayacağı, çocuğun aktif olduğu

bir müzik eğitimi verilmelidir. Bunun için de dünyada, okul öncesi ve sonrasındaki müzik eğitiminde, eğitimciye rehberlik edebilecek olan çeşitli yöntem ve yaklaşımlar geliştirilmiştir. Günümüzde geçerliliğini koruyan ve yaygın olarak birçok ülkede kullanılan yöntem ve yaklaşımlar; Dalcroze-Eurhythmics, Kodaly Yöntemi, Suzuki Yöntemi ve Orff-Schulwerk'dir. Bu araştırmada ağırlıklı olarak "Orff-Schulwerk" kullanılmıştır.

4. Orff-Schulwerk (Orff Öğretisi)

Orff-Schulwerk: Çocuğun doğasında olan, yapmaktan keyif aldığı birçok oyun ve etkinliği bir arada içeren ve bu etkinlikler yolu ile müziğin elemanlarını çocuğa keşfederek öğreten bir müzik öğretim yaklaşımıdır.

Dünyanın birçok bölgesinde kabul gören "Orff Öğretisi" kapsamındaki çalışma, yaratıcı insanı, bütün sanatsal pedagojik uğraşların odak noktasına yerleştirir. Orff anlayışının, elementer müzik ve hareket eğitiminin odak noktasında, kendiliğinden hareket eden, oynayan, konuşan, müzik yapan, dans eden insan vardır. Orff'un elementer müzik ve hareket eğitimi, insanın bütün duyu ve algılama organlarını kapsar ve bunları çalıştırır (Jungmair, 2002: 4-5).

Orff, eğitim anlayışında müziği herkese sunar ve müziği sadece herkese öğretmeyi değil, herkesin müzikle kendini ifade etmesini hedefler. Bu anlayış içerisinde birey aktif olarak, yaparak ve yaşayarak bilgiyi öğrenir. Çocukların müzik eşliğinde dans etmesi, vücutlarının kontrolünü kazanmasında etkili olmaktadır. Yürüme, koşma, hoplama, zıplama gibi hareketler vücudun hareket kapasitesini geliştirmekte, bunun yanında parmak şıklatma, el çırpma, dizlere vurma, ayak vurma gibi hareketler de ritim üretmeye, doğaçlama yapmaya yardımcı olmaktadır. Çocuklar, grup içerisinde yaptıkları aktivitelerde birbirlerini dinlerler ve grubun bir parçası olduklarını kavrarlar.

Rekabeti ön plana çıkarmayarak çocukları işbirliği yapmaya teşvik eden ve çocukların yetenekleri doğrultusunda hazırlanmış bir eğitimi kapsayan Orff-Schulwerk (Orff Öğretisi), öğrenci ve öğretmenlere güzel bir atmosfer içerisinde deneyim ve heyecan sağlamaktadır. Bu öğreti yalnızca ayrıcalıklı, yetenekli çocuklar için değil, bütün çocuklar ve yaş grupları için geliştirilmiş bir müzik eğitimi yaklaşımıdır. Böylece her çocuk kendi yeteneği doğrultusunda bu eğitimden yararlanabilmektedir.

5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sanat eğitiminin en etkin alanlarından birisi olan müzik eğitiminin, çocuğun gelişimindeki rolleri düşünüldüğünde, son yıllarda sayıları giderek artan çocuk yuvası öğrencilerinin sosyal yönden gelişimlerinde ritim, hareket

ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitiminin nasıl bir etkisi olduğunun belirlenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırma, her yıl sayıları giderek artan korunmaya muhtaç çocukları müzik eğitimi yoluyla topluma kazandıracak, kişilik yönünden daha sağlıklı bireylerin yetişmesini destekleyeceği ve çocuk yuvası öğrencilerinin sosyal gelişimlerine katkıda bulunacağı düşüncesi ile önemli görülmektedir.

6. Yöntem

Bu araştırmanın evrenini, Afyonkarahisar ili Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı çocuk yuvaları; örneklemini ise, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında, Afyonkarahisar ili Bolvadin ilçesi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı Çocuk Yuvası'nın, 7-11 yaş grubu çocukları arasından deney ve kontrol grupları için rastgele seçilen 40 öğrenci oluşturmuştur. Afyonkarahisar ilinde, 7-11 yaş grubu çocuk yuvası sayısı bir tane olduğundan ve bu çocuk yuvası da Afyonkarahisar iline bağlı Bolvadin ilçesinde bulunduğundan, araştırma bu ilçede gerçekleştirilmiştir. Örneklemi oluşturan 40 öğrenci, deney ve kontrol grubu şeklinde eşit genişlikli iki gruba rastgele ayrılmıştır. Deney ve kontrol grupları, yuva çalışanları ve öğrencilerinin katılımında kura yoluyla belirlenmiştir.

Bu araştırma; ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi verilen 7-11 yaş grubu çocuk yuvası öğrencilerinin sosyal yönden gelişimlerini incelemeyi amaçlayan deneysel bir çalışmadır. Araştırmada model olarak, deneme öncesi modellerinden “Tek Grup Son Test Model” ve “Tek Grup Ön Test - Son Test Model”, gerçek deneme modellerinden de “Ön Test - Son Test Kontrol Gruplu Model” kullanılmıştır.

“Tek grup son test model: Gelişigüzel seçilmiş bir tek gruba bağımsız değişkenin uygulanması ve etkinin bağımlı değişken üzerinde ölçülmesi (gözlenmesi), tek gözlemlili modeli oluşturur” (Karasar, 2005: 96).

Tek grup ön test - son test modelde; gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır ve hem deney öncesi (ön test) hem de deney sonrası (son test) ölçmeler vardır (Karasar, 2005: 96).

“Ön test - son test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelde ön testlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son test sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder” (Karasar, 2005: 97).

Araştırmada; psikolog tarafından uygun görülen ve Avcioğlu (2005: 152-156) tarafından hazırlanıp geliştirilen “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği”nin “Temel Beceriler, İlişkiyi Başlatma Becerileri, Grupla İş Yapma Becerileri, Kendini Kontrol Etme Becerileri, Sonuçları Kabul Etme

Becerileri” başlıkları altındaki beş alt ölçeği alınmış ve rastgele seçilen 40 öğrencinin her biri için müzik eğitimi öncesi ve sonrasında çocukların yuvadaki bakıcı anneleri tarafından doldurulmuştur.

6.1. Araştırmanın Uygulama Aşamaları

Uygulanan ön test aşamasından sonra deney grubu öğrencilerine (20 öğrenciye) üç ay boyunca haftada bir gün (pazar günleri) ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi verilmiş, müzikli oyunlar oynanmış ve iki haftada bir (cumartesi günleri) beğeni eğitimi adı altında ek dersler konulmuştur. Uygulanan beğeni eğitimi içerisinde öğrencilere çeşitli konser CD’leri izletilmiş, farklı enstrümanlar tanıtılmış, bu enstrümanlardan (keman, kabak kemane, mandolin, akordeon, gitar gibi) canlı olarak mini konser dinletileri gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunu oluşturan öğrencilere (20 öğrenci) müzik eğitimi ve ek dersler verilmemiş, bu öğrenciler, okullarındaki genel eğitimlerine ve yuva eğitimi çerçevesinde öteden beri gelen faaliyetlerine devam etmişlerdir.

Üç aylık eğitim sonunda biri Bolvadin’de biri de Afyonkarahisar’da olmak üzere iki gösteri gerçekleştirilmiştir. İkinci gösteri sonrasında son testler uygulanmış, uygulanan testler, istatistik alan uzmanları tarafından incelenerek değerlendirilmiş ve deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testleri ile son testleri karşılaştırılarak, müzik eğitimi verilen öğrencilerin üç aylık süre içerisindeki sosyal gelişimleri incelenmiştir.

Bu araştırma için 07.DEVKON.01 numarasıyla Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda proje geliştirilmiş, Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’nin desteğiyle, çalgı alımı, deney grubu öğrencilerine eşofman takımı ve spor ayakkabısı alımı, eğitim yapılan yerin halıyla kaplanması proje bütçesinden karşılanmıştır.

1.2. Proje kapsamında:

“Orff Çalgıları” adıyla bilinen çalgıların ve bir adet piyanonun alımı proje bütçesinden karşılanmış, alınan bu çalgılar, üç ay boyunca çocuk yuvasında bırakılmış ve son gösterinin ardından Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’na teslim edilmiştir.

Öğrencilerin rahat hareket edebilmeleri için deney grubundaki her öğrenciye eşofman takımı ve spor ayakkabısı alınmış ve eğitimin bitiminde eşofman takımları ve spor ayakkabılar öğrencilerde kalmıştır. Uygulanan eğitimde öğrencilerin özgürce hareket edebilmeleri için çalışma yapılan mekânın yerleri halıyla kaplanmış, duvarlar görsel gereçlerle (nota resimleri, çeşitli enstrüman resimleri, dizek, sol anahtar gibi teorik bilgileri destekleyici resimler vb.) zenginleştirilmiştir.

Uygulanan eğitime her hafta pazar günü saat 13.30'da başlanmış, saat 16.00'da eğitim bitirilmiş, fakat bazı günler dersler normal saatinin üzerine çıkabilmiştir. Uygulanan beğeni eğitimi, iki haftada bir cumartesi günleri saat 13.30'da başlamış ve saat 14.30'da bitirilmiş, bazı günler (özellikle canlı mini konser günleri) dersler normal saatinin üzerine çıkmıştır.

Her hafta teorik bilgi öğretimi, şarkı öğretimi ya da şarkı söyleme, şarkı öğretimiyle birlikte hareket ve dans, hareketle birlikte oyun, ritim vurarak şarkı söyleme etkinliklerine yer verilmeye çalışılmıştır. Her hafta, bir önceki haftanın tekrarı yapılmış, böylece öğrenilenlerin pekiştirilmesi sağlanmıştır. Eğitim süreci içerisinde sınırlı düzeyde, genel teorik bilgiler verilmiş, eğitim ağırlıklı olarak uygulama ile sürdürülmüştür. Yine her hafta düzenli olarak Orff çalgılarıyla ritim çalışmaları yapılmış, bu çalgıların çalımı çok basit olarak öğrencilere öğretilmiştir.

Eğitim süreci içerisinde bütün parçalar kulaktan öğretilmiştir. Öğretilen parçaların seçiminde parçaların sözlerine dikkat edilmiş, Atatürk, Cumhuriyet, Hürriyet gibi milli duyguları ortaya çıkaran; sevgi, barış, dostluk, kardeşlik gibi güzel mesajlar veren parçalar seçilmeye çalışılmıştır. Öğretilen parçalar kolaydan zora doğru sıralanmış ve her hafta öğrencilere daha zor bir parçayı öğretmek hedeflenmiştir.

Bu çalışmadaki müzik eğitimi, iki öğretmen (eğitmenlerden biri araştırmacının kendisidir) ve dört yardımcı öğretmen tarafından verilmiş, öğretmen ve yardımcı öğretmenler Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı öğretim elemanları ve öğrencileri arasından seçilmiştir. Toplam altı öğretmen her hafta çalışmalarda hazır bulunmuş, bazı çalışmalarda öğrenciler gruplara ayrılarak çalıştırılmış, bazı çalışmalar toplu yapılmış, gerektiğinde de öğrenciler bireysel olarak çalıştırılmıştır.

Verilen eğitimin, özellikle ritim, hareket, oyun etkinliklerinde, “Orff Öğretisi”nden yararlanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen ve yardımcı öğretmenler, konuya daha hâkim olabilmek ve daha iyi bir eğitim verebilmek için “Orff Öğretisi” (Orff-Schulwerk) ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında birçok eğitime katılarak sertifika almışlardır. Yurtiçinden alınan eğitime örnek olarak, Türkiye Orff-Schulwerk Eğitim ve Danışmanlık Merkezi'nin düzenlemiş olduğu “Kıpır Kıpır Ayaklar – Sihirli Merhabalar, Müzik Sürecinde Ses ve Konuşma – Jestler ve Mimikler – Ritim ve Tını Oyunları” konulu, 26-27 Nisan 2008'de Ankara'da düzenlenen uluslararası kurs; yurtdışından alınan eğitime örnek olarak da, Orff-Schulwerk Association of Finland tarafından düzenlenen “X. World Village 2008 – Music in Mind – Mind in Music” 27 Temmuz – 1 Ağustos tarihleri arasında Finlandiya'da düzenlenen uluslararası kurs gösterilebilir.

7. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmada uygulanan “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği”nin alt ölçeklerinden elde edilen veriler ve bu verilere ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin, eğitimden önce yaş ve cinsiyet faktörlerine göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların, “bağımsız örneklem t testi” sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçek ön test puanlarının yaş ve cinsiyet faktörlerine göre karşılaştırılması

Öğrencilerin Demografik Özellikleri	n	%	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri				Sonuçları Kabul Etme Becerileri Ort±SS
			Temel Beceriler Ort±SS	İlişkiyi Başlatma Becerileri Ort±SS	Grupla İş Yapma Becerileri Ort±SS	Kendini Kontrol Etme Becerileri Ort±SS	
Yaş							
7-9	11	55	32,09±8,03	28,82±6,13	18,64±5,16	10,27±3,29	8,45±3,62
10-11	9	45	35,11±5,47	29,62±4,56	21,00±4,27	10,56±2,51	8,22±3,96
p (Anlamlılık)			0,350	0,735	0,286	0,834	0,893
Cinsiyet							
Kız	11	55	36,18±6,98	30,09±6,09	19,18±4,21	11,73±2,76	9,00±3,61
Erkek	9	45	30,11±5,69	28,11±4,40	20,33±5,66	8,78±2,22	7,56±3,81
p (Anlamlılık)			0,050	0,426	0,608	0,019*	0,396

Bağımsız örneklem t-testi (*p<0,05)

Test sonuçları, farklı yaş grubunda bulunan öğrencilerin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını, farklı cinsiyetteki öğrencilerin “Kendini Kontrol Etme Becerileri” alt ölçeğinde anlamlı bir fark bulunurken (bu beceride, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha üstün olduğu), diğer alt ölçeklerde anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre: Deney grubu öğrencilerinin eğitimden önce yaş ve cinsiyet faktörleri açısından (cinsiyet faktöründe “Kendini Kontrol Etme Becerileri” hariç) aralarında anlamlı bir farklılık yoktur diyebiliriz.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin, eğitimden sonra yaş ve cinsiyet faktörlerine göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların, “bağımsız örneklem t testi” sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçek son test puanlarının yaş ve cinsiyet faktörlerine göre karşılaştırılması

Öğrencilerin Demografik Özellikleri	n	%	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri					
			Temel Beceriler Ort±SS	İlişkiyi Başlatma Becerileri Ort±SS	Grupla İş Yapma Becerileri Ort±SS	Kendini Kontrol Etme Becerileri Ort±SS	Sonuçları Kabul Etme Becerileri Ort±SS	
Yaş								
7-9	11	55	37,91±6,22	34,00±5,14	20,36±2,77	14,55±3,67	9,55±3,08	
10-11	9	45	40,78±4,30	35,79±5,71	22,00±2,96	13,67±3,00	10,78±2,68	
P.			0,257	0,447	0,218	0,571	0,358	
Cinsiyet								
Kız	11	55	40,00±5,62	35,27±5,61	21,45±3,42	14,82±3,09	9,73±2,97	
Erkek	9	45	38,22±5,45	34,33±5,29	20,67±2,24	13,33±3,61	10,56±2,92	
P.			0,487	0,707	0,560	0,334	0,540	

Bağımsız örneklem t-testi (p<0,05)

Test sonuçları, farklı yaş grubu ve cinsiyetteki öğrencilerin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre: Deney grubu öğrencilerinin eğitimden sonra sosyal beceri anlamında, yaş ve cinsiyet faktörleri açısından birbirlerine denk oldukları söylenebilir.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin, eğitimden sonra yaş faktörüne göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları ön test-son test puanlarının, "eşli örneklem t testi" sonuçlarına göre karşılaştırılması Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçek ön test-son test puanlarının yaş faktörüne göre karşılaştırılması

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri	Yaş			
	7-9		10-11	
	Ön Test	Son Test	Ön Test	Son Test
Temel Beceriler Ort±SS	32,09±8,03	37,90±6,22	35,11±5,46	40,78±4,29
P	0,003*		0,001*	
İlişkiyi Başlatma Becerileri Ort±SS	28,82±6,13	34,00±5,14	29,67±4,56	35,89±5,71
P	0,001*		0,002*	

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri	Yaş			
	7-9		10-11	
	Ön Test	Son Test	Ön Test	Son Test
Grupla İş Yapma Becerileri Ort±SS	18,64±5,16	20,36±2,77	21,00±4,27	22,00±2,96
P	0,175		0,273	
Kendini Kontrol Etme Becerileri Ort±SS	10,27±3,29	14,55±3,67	10,56±2,51	13,67±3,00
P	0,002*		0,006*	
Sonuçları Kabul Etme Becerileri Ort±SS	8,45±3,62	9,55±3,08	8,22±3,96	10,78±2,68
P	0,052		0,069	

Eşli (bağımlı) örneklem t-testi (*p<0,01)

Test sonuçları, eğitime katılan öğrencilerin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test-son test puanları yaş faktörüne göre karşılaştırıldığında, her iki grubunda (7-9, 10-11) “Temel Beceriler, İlişkiyi Başlatma Becerileri ve Kendini Kontrol Etme Becerileri” alt ölçeklerinde eğitimden sonra anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bunun yanında, “Grupla İş Yapma Becerileri ve Sonuçları Kabul Etme Becerileri” alt ölçeklerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin, eğitimden sonra cinsiyet faktörüne göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları ön test-son test puanlarının, “eşli (bağımlı) örneklem t testi” sonuçlarına göre karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçek ön test-son test puanlarının cinsiyet faktörüne göre karşılaştırılması

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri	Cinsiyet			
	Kız		Erkek	
	Ön Test	Son Test	Ön Test	Son Test
Temel Beceriler Ort±SS	36,18±6,98	40,00±5,67	30,11±5,69	38,22±5,45
P	0,003**		0,001**	
İlişkiyi Başlatma Becerileri Ort±SS	30,09±6,09	35,27±5,61	28,11±4,40	34,33±5,29
P	0,001**		0,003**	
Grupla İş Yapma Becerileri Ort±SS	19,18±4,21	21,45±3,42	20,33±5,66	20,67±2,24
P	0,006**		0,818	
Kendini Kontrol Etme Becerileri Ort±SS	11,73±2,76	14,82±3,09	8,78±2,22	13,33±3,61
P	0,001**		0,005**	
Sonuçları Kabul Etme Becerileri Ort±SS	9,00±3,61	9,73±2,97	7,56±3,81	10,56±2,92
P	0,167		0,029*	

Eşli (bağımlı) örneklem t-testi (**p<0,01,*p<0,05)

Test sonuçları, eğitime katılan öğrencilerin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test-son test puanları cinsiyet faktörüne göre karşılaştırıldığında, her iki grubunda (kız-erkek) “Temel Beceriler, İlişkiyi Başlatma Becerileri ve Kendini Kontrol Etme Becerileri” alt ölçeklerinde, eğitimden sonra anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. “Grupla İş Yapma Becerileri” alt ölçeğinde kız öğrencilerde anlamlı bir farklılık bulunurken, erkek öğrencilerde anlamlı bir farklılık bulunmamış, “Sonuçları Kabul Etme Becerileri” alt ölçeğinde de erkek öğrencilerde anlamlı bir farklılık bulunurken, kız öğrencilerde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlara dayanarak, 7-11 yaş deney grubu öğrencilerinin cinsiyet faktörüne göre aralarında fark olduğu söylenebilir. Eğitim sonrası kız öğrencilerin “grup oyunları”na dayalı sosyal davranışlarında erkek öğrencilere göre daha fazla geliştikleri, buna karşın

erkek öğrencilerin de “sonuçları kabul etme” sosyal davranışlarında kız öğrencilere göre daha fazla geliştikleri söylenebilir.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin, eğitimden sonra Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları ön test-son test puanlarının, “eşli (bağımlı) örneklem t testi” sonuçlarına göre karşılaştırılması Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçek ön test-son test puanlarının karşılaştırılması

	n	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri				
		Temel Beceriler Ort±SS	İlişkiyi Başlatma Becerileri Ort±SS	Grupla İş Yapma Becerileri Ort±SS	Kendini Kontrol Etme Becerileri Ort±SS	Sonuçları Kabul Etme Becerileri Ort±SS
Ön test	20	33,45±6,99	29,29±5,36	19,70±4,81	10,40±2,89	8,35±3,68
Son test	20	39,20±5,50	34,85±5,34	21,10±2,90	14,15±3,33	10,10±2,90
P.		0,001**	0,001**	0,074*	0,001**	0,010**

Eşli (bağımlı) örneklem t-testi (**p<0,01,*p<0,05)

Test sonuçları, eğitime katılan öğrencilerin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test-son test puanları karşılaştırıldığında, eğitim sonrası “Temel Beceriler, İlişkiyi Başlatma Becerileri, Kendini Kontrol Etme Becerileri ve Sonuçları Kabul Etme Becerileri” alt ölçeklerinde anlamlı bir fark oluştuğunu, fakat “Grupla İş Yapma Becerileri” alt ölçeğinde herhangi bir fark oluşmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara dayanarak, 7-11 yaş deney grubu öğrencilerinin eğitim sonrası “grup oyunları”na dayalı sosyal davranışlarında istatistiksel olarak fazla bir gelişme olmadığı söylenebilir. Bunun nedeni olarak, öğrencilerin yuva içerisinde grup ile hareket etmelerinden dolayı “Grupla İş Yapma Becerileri”nin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin ve müzik eğitimi almayan kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları ön test puanlarının, “bağımsız örneklem t testi” sonuçlarına göre karşılaştırılması Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi öncesi deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçeklerine göre karşılaştırılması

	n	Ortalama±SS	p
Deney	20	100,55±18,31	0,073*
Kontrol	20	113,75±26,31	

Bağımsız örneklem t-testi (*p<0,05)

Test sonuçları, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu sonuca göre: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, eğitimden önce sosyal beceri bakımından istatistiksel olarak birbirlerine denk oldukları söylenebilir.

Tablo 7’de öğrencilere ait betimleyici istatistikler, deney ve kontrol grupları için eğitimden önce ve sonra olmak üzere ayrı ayrı verilmiştir.

Tablo 7: Betimsel İstatistikler

Test Puanı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Ortalamanın %95 Güven Aralığı		En Düşük	En Yüksek	
					Alt Sınır	Üst Sınır			
Deney Grubu	Ön test	20	100,55	18,306	4,093	91,98	109,12	67	145
	Son test	20	118,95	15,598	3,488	111,65	126,25	89	147
Kontrol Grubu	Ön test	20	113,75	26,314	5,884	101,43	126,07	78	167
	Son test	20	114,30	20,971	4,689	104,49	124,11	81	154

Tablo 7, eğitimden önce deney grubu öğrencilerinin test puanlarının ortalamasının, kontrol grubuna göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Deney grubu öğrencilerinin test puanları ortalaması eğitimden önce 100,55 iken, eğitimden sonra %13,13 artarak 118,95 puanla en yüksek puanlı grup olmuştur. Kontrol grubunda ise ortalama puan artışı %0,48 seviyesinde kalmıştır. Grupların test puanlarının standart sapmaları incelendiğinde,

deney grubunda standart sapmanın kontrol grubuna göre daha düşük olduğu ve deney grubu öğrencilerinin kontrol grubuna göre daha homojen bir grup oluşturduğu gözlemlenmiştir. Betimsel istatistik sonuçlarına göre: Verilen müzik eğitiminin, 7-11 yaş grubu yuva çocuklarının sosyal yönden gelişimlerinde önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Veri setinin betimsel istatistiklerine bakılarak belirtilen bu farklılıkları daha sağlıklı bir şekilde ortaya koyabilmek için bu farklılıkların anlamlılığı sınıanmıştır. Burada incelenmek istenen, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal becerilerinde eğitimden sonra herhangi bir farklılığın oluşup oluşmadığıdır. Ele alınan iki duruma ilişkin sonuçlar (eğitimden önce ve sonra) aynı öğrenciye ait olduğu için, “eşli örneklem t testi” uygulanmıştır.

Eşli örneklem t testi, oran ölçeğiyle elde edilmiş iki bağımlı örneklemin farklı ortalamalara sahip kitlelerden gelip gelmediği hipotezini test eder ve aşağıda verilen varsayımlara dayanır:

1. n örnekten oluşan örneklem, temsil ettiği ana kitleden rastgele seçilmiştir.

2. İlgilenilen her bir grubun temsil ettiği ana kitlelerin dağılımı normaldir.

3. İlgilenilen her bir grubun temsil ettiği ana kitlelerin varyansları homojendir.

Daha önce belirtildiği gibi, bu çalışmadaki örneklem rastgele seçilmiştir, bu nedenle yukarıda belirtilen birinci varsayıma ilişkin şartlar sağlanmıştır. Bu çalışmada örneklemin seçildiği ana kitlelerin dağılımı öncelikle normal olarak kabul edilmiştir. Bu varsayımın bozulduğu durum daha sonra ayrıca incelenmiştir (Bkz: Tablo 10, Tablo 11). Üçüncü varsayım için grup varyanslarının homojenliği, deney ve kontrol grupları için, eğitimden önce ve sonra olmak üzere test edilmiş ve grup varyanslarının homojen olduğu sonucu 0,01 anlamlılık düzeyinde bulunmuştur ($p < 0,107$; Tablo 8).

Tablo 8: Varyansların Homojenliği Testi
Test puanı

Levene İstatistiği	sd1	sd2	Anlamlılık
2,102	3	76	,107

Varsayımların geçerliliği kontrol edildikten sonra test uygulamasına geçilmiştir. Müzik eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin ve müzik eğitimi almayan kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları ön test-son test puanlarının, “eşli örneklem t testi” sonuçlarına göre karşılaştırılması Tablo 9’da verilmiştir.

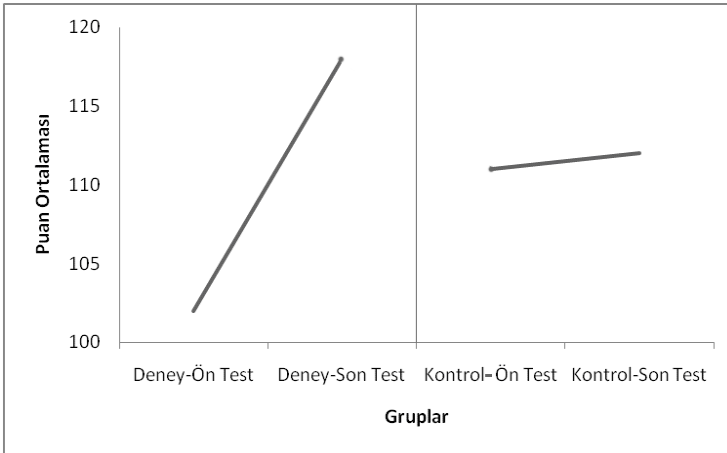
Tablo 9: Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi sonrası deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test puanlarının sosyal becerileri değerlendirme ölçeği alt ölçeklerine göre karşılaştırılması

Grup	n	Eğitimden Önce Ort±SS	Eğitimden Sonra Ort±SS	p
Deney	20	100,55±18,31	118,95±15,60	0,001*
Kontrol	20	113,75±26,31	114,30±20,97	0,905

Eşli (bağımlı) örneklem t-testi (*p<0,01)

Test sonuçları, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test-son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Eğitim sonrası, deney grubu öğrencilerinin sosyal becerilerinin gelişimde anlamlı bir farklılık gözlenirken ($p<0,001$), kontrol grubu öğrencilerinin sosyal becerilerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p<0,905$). Bu sonuca göre: Verilen müzik eğitiminin, 7-11 yaş grubu yuva çocuklarının sosyal yönden gelişimlerinde önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerine uygulanan eğitimin sonucunda, öğrencilerin sosyal becerilerinde pozitif anlamda bir gelişme olduğu %99 güvenilirlikle söylenebilir. Bu durum, şekil 1’de verilmiş olan ortalama puan grafiğinden de gözlemlenebilir. Şekil 1 incelendiğinde, verilen eğitim sonrası deney grubu öğrencilerinde anlamlı bir değişimin olduğu gözlenirken, kontrol grubu öğrencilerinde herhangi bir anlamlı değişimin olmadığı açık olarak görülmektedir.

Şekil 1: Ortalama Puan Grafiği

Son olarak bakılması gereken, daha önce kabul edilen normal dağılım varsayımının bozulduğu durumdur. İlgilenilen her bir grubun temsil ettiği ana kitlelerin dağılımının normal olmadığı kabul edilerek, bu durumda, iki bağımlı örneklem durumunda kullanılan “Wilcoxon İşaretli Sıra Sayılar Testi ve İşaret Testi” kullanılmıştır. Test sonuçları Tablo 10’da ve Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 10: Wilcoxon İşaretli Sıra Sayılar Testi

	deneysonra - deneyönce	kontrolsonra - kontrolönce
Z	-3,922 ^a	-0,946 ^a
Asimtotik Anlamlılık. (2-yönlü)	0,000	0,344

a. Negatif sıra sayılarına göre

Wilcoxon işaretli sıra sayılar testi sonucuna göre, deney grubundaki öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0,000$), kontrol grubunu oluşturan öğrencilerde herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p < 0,344$).

Tablo 11: İşaret Testi

	deneysonra - deneyönce	kontrolsonra - kontrolönce
Kesin Anlamlılık (2-yönlü)	0,000 ^a	0,064 ^a

a. Binom dağılımı kullanılmıştır.

İşaret testinin sonucuna bakıldığında da, diğer testlere tamamen paralel sonuçlar alındığı açık olarak görülmektedir. Eğitim sonrası deney grubunda anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0,000$), kontrol grubunda herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p < 0,064$).

Gerçekleştirilen parametrik (Eşli Örneklem t Testi) ve parametrik olmayan (Wilcoxon İşaretli Sıra Sayılar Testi ve İşaret Testi) testler sonucunda, deney grubu öğrencilerinin eğitim sonrası sosyal beceri puanlarında, eğitim öncesi puanlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın sosyal becerilerin gelişimi anlamında olumlu yönde olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılması, oluşabilecek tüm koşullar altında test edilmiş ve verilen eğitimin, deney grubu öğrencilerinin sosyal becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu %99 güvenlilikle tespit edilmiştir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde ulaşılan başlıca sonuçlar şunlardır:

1. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi öncesi, deney grubu öğrencilerinin yaş ve cinsiyet faktörleri açısından birbirlerine denk oldukları,

2. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi sonrası, 7-11 yaş grubu yuva çocuklarının “temel beceriler, ilişkiyi başlatma becerileri, kendini kontrol etme becerileri ve sonuçları kabul etme becerileri” sosyal davranışlarında gelişme olduğu, ayrıca kız öğrencilerin “grupla iş yapma becerileri” sosyal davranışlarında erkek öğrencilere göre daha fazla geliştikleri, erkek öğrencilerin de “sonuçları kabul etme” sosyal davranışlarında kız öğrencilere göre daha fazla geliştikleri,

3. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi öncesi, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin istatistiksel olarak birbirlerine denk oldukları,

4. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitimi sonrası, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği alt ölçek ön test-son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu,

5. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitiminin, 7-11 yaş grubu yuva çocuklarının “Sosyal Gelişimleri” üzerinde olumlu yönde etkiler yaptığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı olan kuruluşlardan pilot “Çocuk Yuvaları” seçilmeli ve seçilen kurumlarda, Orff Öğretisi'nde uzman kişiler tarafından bu öğretille ilgili uygulamalara olanak sağlanmalıdır.

2. Erken yaşta başlayan eğitimin daha etkili ve kalıcı olduğu düşünüldüğünde, seçilen pilot çocuk yuvalarında, hem 0-6 yaş hem de 7-12 yaş grubu öğrencilerine bu eğitimin verilmesi sağlanmalıdır.

3. Pilot çocuk yuvası çalışmalarının yapılmasından sonra, bu çalışmaların yaygınlaştırılarak Türkiye genelinde yayılması sağlanmalıdır.

4. Kurum bakımında olan çocukların problemleri davranışlarını ortadan kaldırmak, enerjisini olumlu yönlendirebilmek, özgüvenlerini geliştirebilmek vb. amaçlarla yapılan sosyal ve sportif etkinlikler, sürekliliği sağlayabilmek için gönüllü kişi ve kurumlara bırakılmamalı, bu kurumlarda

çalışacak, çocukları sosyal ve sportif etkinliklere hazırlayacak branş öğretmenlerinin atanması sağlanmalıdır.

5. Korunmaya muhtaç çocukların eğitiminde, olumlu çevresel uyarılara (dinleti etkinlikleri, geziler, müze ve sergi ziyaretleri, tiyatro etkinlikleri gibi) zenginlik kazandırılmalıdır.

6. Bugünün çocuklarının, geleceğin gençleri ve anne babaları olacaklarını düşünerek: Toplumumuzun örf-adet, inanç ve milli ahlakına sahip, kendilerine güvenen, Atatürk'cü düşünceye sadık ve topluma faydalı birer fert olarak yetişebilmeleri için, müzik eğitimi ve başka alanlarda akademik çalışma yapanların ve lisansüstü eğitim görenlerin, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarındaki öğrencilerin sosyal yönden gelişimlerine katkı sağlayacak çalışmalara daha fazla yer vermeleri sağlanmalıdır.

7. Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde yapılan bu çalışmanın, Türkiye çapında bir projeye dönüştürülmesi, hem korunmaya muhtaç çocukların sosyal gelişimleri açısından hem de müzik eğitiminin yaygınlaştırılması bakımından önemli görülmektedir.

8. Eğitim Fakülteleri'nin Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları'nda okutulmakta olan "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersi kapsamında, her ilde benzer çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

9. Yeterince ilgi göremeyen ve terk edilmişliği erken yaşta tatmış olan çocukları, sosyal açıdan destekleyerek kendisi ve çevresiyle daha barışık ve toplumla daha uyumlu bireyler olmalarına katkı sağlayacağı bilinen sanat eğitiminin, şiddeti önlemede de önemli bir etken olduğu göz önüne alındığında, çocuk yuvası, yetiştirme yurdu vb. kurumlarda sanatsal faaliyetlerin desteklenerek artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AVCIOĞLU, Hasan. (2005), *Etkinliklerle Sosyal Beceri Öğretimi*, 2. Baskı, Ankara: Kök Yayıncılık.
- DİNÇ, Berrin. (2002), *Okulöncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- JUNGMAIR, Ulrike. E. (2002), “Orff-Schulwerk Carl Orff Anlayışı Çerçevesinde Elementer Müzik ve Dans Pedagojisi”, *Orff Info*, Sayı.1, ss.4-7.
- KARASAR, Niyazi. (2005), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 14. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ÖZDEMİR, Fatma. (1996), *Korunmaya Muhtaç Çocuklar İçin Koruyucu Aile Bakımı (Psiko-Sosyal ve Hukuksal Açıdan)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- PALA, Menekşe. (1999), *Çocuk Yuvalarında ve Aileleriyle Birlikte Yaşayan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcılığın İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- SÖKEZOĞLU, Duygu. (2010), *Ritim, Hareket ve Şarkı Öğretimi Temelli Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi (Afyonkarahisar İli Örneği)*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- SUN, Muammer ve SEYREK, Hilmi. (1998), *Okulöncesi Eğitiminde Müzik*, 1. Baskı, İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.
- TUFAN, Selmin ve SÖKEZOĞLU, Duygu. (2009, 23-25 Eylül), *Oyun, Hareket, Dans ve Ritim Yoluyla Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi*, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Samsun.
- UÇAN, Ali. (1997), *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*, 2. Baskı, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UÇAN, Ali. (2005), *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*, 3. Baskı, Ankara: Evrensel Müzikevi.
- YAVUZER, Haluk. (1999), *Çocuk Psikolojisi*, 17. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
<http://www.benimyuvam.org/index.php?pid=45> (21 Kasım 2007).
http://www.shcek.gov.tr/hizmetler/cocuk/Cocuk_Yuvalari.asp
(23 Aralık 2009).

